

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
19 Iuliu st. v.
Dumineca 31 Iuliu st. n.

Va esi joia si duminica.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 53.

ANUL XVII.
1881.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

George Stephenson.

Între invențiunile secolului prezintă de sigur calea ferată cu abur și telegraful ocupă locul de frunte. Amândouă sunt atât de importante, încât generațiunile prezente se pot felicita de ele.

La 9 iunie anul curent a trecut o sută de ani, de când s'a născut inventatorul calei ferate cu abur. Ziua acésta s'a serbat în Anglia, locul de naștere al inventatorului, cu mare pompă. Usăm și noi de acésta ocaziune, spre a prezintă cetitorilor noștri portretul acelu mare bărbat în anele civilizațiunii moderne.

El s'a numit George Stephenson, și a fost fiul unui sărac lucrător de mine, lângă orașul engles Newcastle, carele a avut d'a griji de mașina care scotea cărbunii din baie, și carele a destinat și fiului seu asemenea post. În etate de șapte-spre-șapte ani fiul n'a știut încă nici să citească, nici să scrie, și ajută părintelui seu la curățirea mașinei.

Dar tinerul recunoscu, că astfel nu se va alege de el nimica, deci începă să umble la școlă. Însă nu pré avea timp să 'nvețe la școlă, ci mai mult studiă lângă mașină ținând în mână o tablă de scris. Spre a-și câștiga niște bani, dănsul învță și dirigerea orológelor, și ziua nóptea pune peteci pe încălțăminte. Într'aceste studii într'atăta construcțiunea mașinei, încât fu în stare a o tocmí, de cumva se strică.

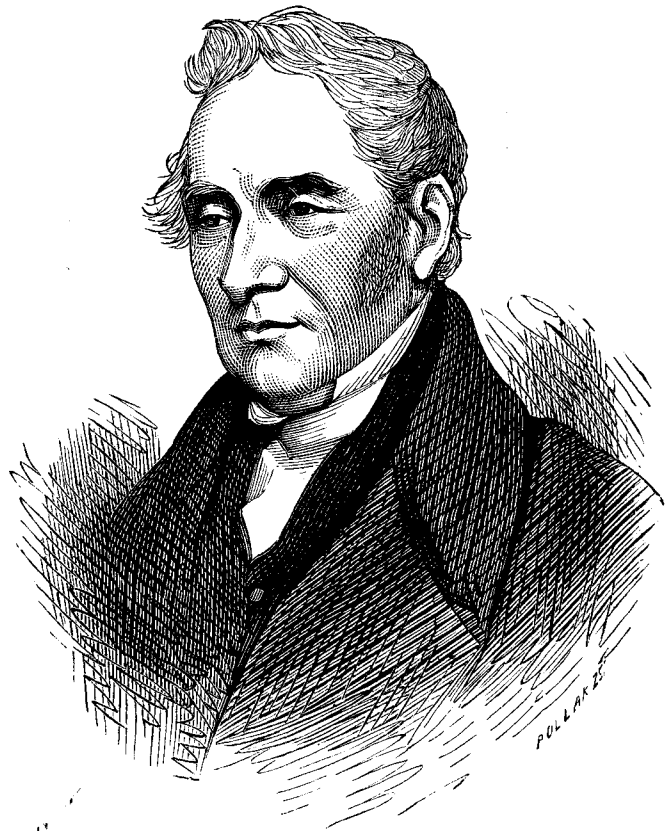
Când tot ținutul medită despre modul mai ieftin al transportării cărbunilor de piétră, lui Stephenson i plesni prin minte, că pe șinele aplicate pe pământ, carále încărcate doră s'ar puté trage în loc de cai și cu o mașină de vapor.

El împărteși acésta idee inginerului Pease, carele ascultă planul cu bucurie, se însoți cu Stephenson pentru înființarea unei fabrici de locomotive în Newcastle și îl numi mașinist al linei Darlington-Stockholm.

Linia și mașina se termină pe mijlocul lui septembrie al anului 1825.

La 26 septembrie se țină un mers de probă, a doua și se deschise cu totă solenitatea. Trei-șapte și cinci de vagoné formară primul tren, care se compuse în mare parte din vagoné cu căletori, cari parte din curiositate, parte din „bravură“ se însoțiră societății memorabile.

Trenul făcu distanța fără nici un pericol și cu precisiunea cea mai mare. Cine ar puté descrie efectul? Entusiasmul ómenilor mai luminați, și mirarea poporului ajunse la culme. Astăzi milióne de ómeni forméză massa

George Stephenson.

obiect să se însemne pe o fileră: a) numele, conumele și locuința esponentului; b) valoarea obiectului; c) dispozițiuni asupra obiectului: decă să dăruiesce, decă să se vîndă, decă să se retrimită. Unde se află comitete locale de espozițiune aceste vor primi toate obiectele din cercul lor și le vor trimite în mod colectiv la adresa comitetului central în Sibiiu cu o specificațiune a obiectelor; unde nu sînt comitete locale de espozițiune p. t. domnii esponenti se vor adresă deadreptul cătră comitetul central de espozițiune din Sibiiu. Pentru transportul vitelor și a pómelor próspețe se vor face dispozițiuni speciale cari se vor publică la timpul seu. Sibiiu, 9/21 iulie 1881.

Sciri din Hunedóra. *Di Ionescu* petrece cu trupa sa la Deva spre a da două reprezentațiuni teatrale; de acolo va merge la Lugoș. — *La cursul* pentru limba magiara se află adunați în Deva aprópe la 100 de învățatori români, tineri și betrâni, cari nu sciu limba unghurésă. — *La 28 august* se vor sânti școlele granițarești nou-edificate, ca la 1 septembrie să se pótă începe prelegerile în ele. — *Talharii* încep a se pré spori în ținuturile dela miédăși ale comitatului, și fac pagube multe ómenilor de pe acolo.

Necrológe. *Nicolae Mihaltianu*, zelosul protopresbiter și director al gimnasiului din Brad, a încetat din viață la 27 l. c. — *Ioan Cismasiu*, preot în Orosia, Transilvania, a repausat în 21 iulie, gelit de soția sa Anna n. Botezanu, și de orfanii sei Adrian, Silvia și Eugenia.

Sciri din România. „*Binele Publice*” scrie, că ar fi bine, decă și în România s'ar colectă pentru monumentul poetului Andreiu Mureșanu, pentru care și în Transilvania se fac colecte. — „*L'Indépendance roumaine*” asigură, că regele României a primit din partea Șahului Persiei o decorație în aur și briliante, care este prețuită la 25,000 franci. — *Di ministru al instructiunii* a ales la Constanța locul unde peste puțin aș a pune fundamentele catedralei române pentru care camera a acordat fonduri prin buget; dsa s'a ocupat, în cele 2 zile cât a stat în Constanța și cu organizarea școlilor din acel județ. — *O societate francésa* și alta belgiană cer concesiuine dela guvernul român pentru construirea de linii telefonice în toate orașele mai mari ale României. — *Generalul Slaniceanu* s'a numit șef al statului major român, un post, care în timp de pace până acuma n'a existat în România. — *Ministeriul de resboiu* a comandat la o fabrică belgiană de arme efectuarea de 28,000 puși și 2000 carabine după sistemul Martiny.

Sciri străine. *La Hamburg* în 8 sept. se va inaugura statua lui Lessing, care a reeșit fórte bine și e opera lui Schoper. — „*Aurora*”, organul sântului scaun din Roma a încetat din lipsa abonanților. — *La New-York* în anul curent aș sosit 262,000 de emigranți din Europa. — *Despre Dumas* se dice, că ar fi renunțat d'a mai scrie piése de teatru și că de acuma va respândi ideile sale în formă de broșure. — *Principele Bismarck* la Kissingen s'a întărit într'atata, încât deja pótă să facă și niște preumblări de câte 2—3 ore, pe când la început numai cu trăsura putea să iasă. — *În Atena* negustorul Syngros a dăruit o sută de mii de franci pentru clădirea unui museu în Olimpia. — *Planquette*, autorul plăcutei operețe „*Clopotele dela Corneville*”, a scris o operetă nouă într'un act, intitulata: „*Fidanțata lui Margot*”. — *În orasiul Altstădt* din cantonul St. Gallen s'a format o reuniune a mănecarilor de cameșe, și membrii reuniunii se deoblégă a nu portă în căldura din iulie și august nici roc, nici peptar. — *Tefwik pasia*, ministru de finanțe al Turciei, a pățit-o; neavînd

cu ce să plătescă, soșiile ampioiaților și oficerilor pensionați îl bătură bine; în urmarea acesteia el fu silit să-și dea dimisiunea. — *La Vilna*, conform unei depeșe din Petersburg, s'a prins membrii unui complot, cari aparțin societății înnalte, și din cauza acésta guvernul nu publică numele lor. — *Din Algir* se scrie, că Bu-Amena s'a retras în deșerturi cu trupele sale, unde francesii nu-l putură urmări; în Tunis francesii ocupară portul Gabes. — *Între Papa și regele Italiei* s'a ivit un conflict destul de serios, pentru scandalul întemplat la transportarea osémintelor lui Piu IX. — *La Lisabona* s'a arestat poetul Don Gomes Leal, pentru că publică un pamflet în versuri, în care a satirisat persoane de pozițiune înnalță.

Ghicitura

de Demetriu Pruneș.

Cuvîntul cel d'ântăiu
E apă ce din trei
Riuri este formata
Necând regiunea-tótă.
Al doilea-însă este
Un nume de neveste.
Aceste ambe cuvinte
Cefindu-le unite,
Ne dă o scumpă țeră
Ce 'n vremea cea barbară,
Avea un domn român,
Demn de ai lui străbuni,
Dar dela mórtea lui
Nu-i a Românilui.

Terminul de deslegare e 11 august. Ca totdeauna, și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea ghiciturei de șac din nr. 49:

Poetu-'n asta lume nu este pentru sine,
El este dat națiunii de-apostol și profet,
Căci Domnul când voiește să facă ceva bine
Atuncea el donéză națiunii un poet.
Misiunea asta sânta puțini o-au căpétat,
Și-aceia de nu cîntă, comit un greu păcat.

(Iosif Vulcanu.)

Bine aș deslegat-o dómnele și domnișórele: Ecatarina Musteți, Aloisia Țarina, Elena Borca, Eleonora Borbola, Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Augusta Tuducescu, Lucreția Câmpianu, Ersilia Pascu, Iuliana Savescu, Eufrosina Popescu, Iosifina Mureșanu, Amalia Crișanu, Georgina Popovicu, Adela Dudulescu, Elena Zacharia n. Daminescu, Aurelia Popescu, Măria Ardeleanu, Marta Popu, Cleopatra Micșunescu, Zoe Precupescu, Ioana Bălaș, Mina Popescu, Amalia Pop, și dnii Eugeniu Dredeanu, Dimitrie Pruneș, Nicolau Nestor, I. E. Dudulescu.

Premiul 1-a câștigat domnișóra Marta Pop în Gura-riului.

Semestrul al doile

începù cu nrl 48. Cei ce doresc a spriginii fóia noastră și în semestrul al doile, binevoiescă a-și rennoi abonamentele de timpuriu, căci a conto nu putem trămite fóia nimenuia; de aceea dela aceia cari vor uită a ne trămite prețul de prenumerațiune, vom încassă competența prin ramburse postale.

Spre a evita dară ori ce neplăcere, rugăm pe aceia, cari nu mai vor să fie abonanții noștri, să ne 'napoieze nrl de la 48, ca astfel să-i ștergem din registrul nostru.

Proprietar, redactor răspundător și editor:

IOSIF VULCANU.